

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

ส้มควาย

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชไร่พืชสวน
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๖๔

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garcinia pedunculata* Roxb. ex Buch.-Ham.

วงศ์ : CLUSIACEAE

ชื่ออื่น : ส้มแขก

ไม้ต้น สูงถึง 20 เมตร เปลือกบาง ปลายกิ่งทรงสี่เหลี่ยม ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน ไข่กลับ หรือขอบขนานแกมใบหอก กว้าง 7 -12 เซนติเมตร ยาว 12 - 28 เซนติเมตร ปลายมน ค่อนข้างกลมหรือแหลม โคนรูปสามเหลี่ยม ขอบเรียบ แผ่นใบหนาเป็นมัน เส้นกลางใบนูนชัดเจน เส้นแขนงใบข้างละ 9 -14 เส้น ปลายเรียงจรดกันใกล้ขอบใบ เส้นใบย่อยเรียงเกือบเป็นแนวขนาน ก้านใบ ยาว 2 - 2.5 เซนติเมตร ดอกแยกเพศต่างต้น ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุก ก้านดอกยาว 3 - 7 เซนติเมตร แข็ง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปไข่กว้างหรือเกือบกลม หนา ขอบบางคล้ายเยื่อ กลีบดอก สีเหลือง 4 กลีบ รูปขอบขนานแกมใบหอก ยาว 7 - 8 มิลลิเมตร เกสรเพศผู้ 4 อัน เชื่อมเป็นกระจุก ไม่มีก้านชูอับเรณู อับเรณูแตกตามยาว ดอกเพศเมียออกเป็นช่อหรือดอกเดี่ยว ที่ปลายกิ่ง ก้านดอกอวบ ใบประดับ 2 ใบ รูปเกือบกลม กลีบเลี้ยงและกลีบดอก 4 กลีบ เกสรเพศผู้เป็นหมัน รังไข่เหนือวงกลีบ รูปเกือบกลม มี 8 - 10 ช่อง ยอดเกสรเพศเมีย 8 - 10 พู ผลอ่อนสีเขียว สุกสีเหลือง รูปกลมแป้น กว้าง 10 - 20 เซนติเมตร ยาว 10 -18 เซนติเมตร ก้านพลยาว 5 - 6 เซนติเมตร เมล็ด 8 - 10 เมล็ด รูปไต

ส้มควาย มีเขตการกระจายพันธุ์ในประเทศไทยทางภาคเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้ พบตามป่าดิบเขาและปลูกในชุมชนหรือพื้นที่เกษตรกรรม ในต่างประเทศพบที่อินเดียและจีน

การใช้ประโยชน์ ผลมีรสเปรี้ยวสามารถนำมารับประทานแบบผลสดหรือตากแห้ง แล้วนำไปปรุงแต่งรสอาหาร เช่น แกงส้ม ต้มส้ม เป็นต้น ส่วนบางพื้นที่ก็นำยอดและใบอ่อนมารับประทานเป็นผักสด

สรรพคุณทางสมุนไพร ช่วยระบาย บำรุงผิว ผลบดเป็นผงละเอียดผสมน้ำอุ่นแช่เท้าช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อยลดอาการบวมของเท้า และดับกลิ่นเท้า

ที่มาของข้อมูล : นางสาวปาจรรย์ อินทะชูป

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ